

Barraca de cal Guixa

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Camí de cal Guixa a Viladoms
Alçada: 285

Coordenades:

Latitud: 41.62217
Longitud: 1.87618
UTM Est (X): 406379
UTM Nord (Y): 4608437

Classificació

Número de fitxa 08053 - 395
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Popular Modern Contemporani
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: La coberta està en bon estat, no hi ha filtracions, però la manca de manteniment i la presència de vegetació, juntament amb l'acció de la pluja i el vent estan provocant el moviment, tot i que lent, del contrafort dels murs sud i oest.

Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08052A0080003900000X
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dj., 30/03/2017 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca ubicada per sobre del camí que mena a la masia de cal Guixa. Per accedir-hi cal travessar la línia del ferrocarril de Barcelona a Manresa i Lleida, i agafar el trencall que hi ha immediatament a l'esquerra. El marge està ple de pedruscall provinent d'una petita pedrera que hi ha al peu de la barraca mateix. Es pot accedir pujant pel costat d'aquesta falsa tartera.

Es tracta d'una barraca situada en un mur prèviament retallat a la roca, que ha servit en temps passats per extreure pedra als picapedrers. Actualment el terreny és totalment erm, i la construcció està envoltada de brolla de romaní. Per sobre la barraca mateix, arran de mur hi ha les restes d'un muret de pedra seca que aguanta la feixa superior.

És de planta rectangular, molt reforçada per la part exterior amb pedra irregular, com si es tractés d'un contrafort. L'interior mesura 1,75 per 1,55 metres respectivament. La porta d'entrada mesura 0,63 metres d'amplada per una alçada de 0,55 metres i està orientada a l'est. Té una sola llinda recolzada en dos muntants totalment rectes (el de la dreta és la prolongació del mur que discorre paral·lel a la beta de pedra. El gruix dels murs és de 0,45 metres.

Malgrat la porta d'accés és molt baixa, l'interior permet posar-se dempeus (1,80 metres al centre de la falsa volta). Tota la pedra ha estat reblada amb pedruscall i fang per evitar filtracions d'aigua i consolidar la construcció. No té espitlleres ni cap tinell a l'interior.

Probablement es tracti d'una barraca executada pels picapedrers que treballaven en la pedrera. Es tracta d'una pedrera amb un nivell d'extracció relativament petit, de petits blocs, de duresa important, tal vegada per realitzar llambordes.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 6693.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra

construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balmes murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.
- QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.
- VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

